

Міністерство охорони здоров'я України
Буковинський державний медичний університет

БУКОВИНСЬКИЙ МЕДИЧНИЙ ВІСНИК

DOI: 10.24061/2413-0737.28.3

Український науково-практичний журнал

Заснований у лютому 1997 року

Видається 4 рази на рік

Включений до Ulrichsweb™ Global Serials Directory, наукометричних і спеціалізованих баз даних Google Scholar (США), Index Copernicus International (Польща), Scientific Indexing Services (США), Infobase Index (Індія), Ukrainian research & Academy Network (URAN), НБУ ім. Вернадського, “Джерело”

ТОМ 28, № 3 (111)

2024

Редакційна колегія:

головний редактор Геруш І.В.,
Беліков О.Б., Боднар О.Б., Бойчук Т.М., Ванчуляк О.Я.,
Гринчук Ф.В., Давиденко І.С., Іващук О.І., Ілащук Т.О.,
Коваль Г.Д., Колоскова О.К.,
Кривецький В.В. (заступник головного редактора),
Максим'юк В.В., Пашковська Н.В.,
Проняєв Д.В. (відповідальний секретар), Сидорчук Л.П.,
Сокольник С.В., Ташук В.К., Ткачук С.С.,
Федів О.І., Цигикало О.В., Шкварковський І.В.

Чернівці: БДМУ, 2024

Редакційна рада:
К.М. Амосова (Київ), В.В. Бойко (Харків),
А.І. Гоженко (Одеса), В.М. Запорожан (Одеса),
В.М. Коваленко (Київ), З.М. Митник (Київ),
В.І. Паньків (Київ), В.П. Черних (Харків),
Герхард Дамман (Швейцарія),
Збігнев Копанські (Польща),
Дірк Брутцерт (Бельгія),
Раду Крістіан Дабіша (Румунія),
Віктор Ботнару (Молдова), І.М. Катеренюк (Молдова),
Наталія Мельник (Чехія)

Рекомендовано до друку та до поширення через мережу Інтернет рішенням вченої ради
Буковинського державного медичного університету
(протокол № 2 від 26.09.2024 року)

Буковинський медичний вісник
(Бук. мед. вісник)
Bukovinian Medical Herald
(Buk. Med. Herald) – науково-практичний
журнал, що рецензується заснований у лютому
1997 р. Видається 4 рази на рік.
Мова видання: українська, англійська.
Сфера розповсюдження загальнодержавна,
зарубіжна. Свідоцтво про державну
реєстрацію: серія КВ №15684-4156 ПР
від 21.09.2009. Наказом Міністерства освіти і
науки України від 17 березня 2020 року № 409
журнал “Буковинський медичний вісник”
включено до категорії "Б" (медичні
спеціальності – 222) переліку наукових
фахових видань України

Витяг з реєстру суб'єктів у сфері медіа –
реєстрантів, виданий Буковинському
державному медичному університету,
м. Чернівці, код ЕДРОПУ 02010971.
Ідентифікатор медіа R30-03255. Назва
медіа «Буковинський медичний вісник»
«Bukovinian Medical Herald». Рішення
Національної ради України з питань
телебачення і радіомовлення про
реєстрацію від 28.03.2024 № 1037.
Адреса редакції: 58002, м. Чернівці,
пл. Театральна, 2
Тел.: (0372) 55-37-54, 52-39-63
Факс: (0372) 55-37-54
e-mail: bmh@bsmu.edu.ua
Адреса електронної версії журналу в
Internet: <http://e-bmv.bsmu.edu.ua/>

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ ПРИ ВИВЧЕННІ ПРЕДМЕТА «АКУШЕРСТВО ТА ГІНЕКОЛОГІЯ»*А.В. Гошовська**Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці, Україна*

Ключові слова: психолого-педагогічні особливості, самостійна робота, вища медична освіта, акушерство та гінекологія, мотивація студентів, інноваційні методи навчання, професійні навички, навчальний процес, критичне мислення.

Буковинський медичний вісник. 2024. Т. 28, № 3 (111). С. 100-105.

DOI: 10.24061/2413-0737.28.3.111.2024.17

E-mail:
goshovska.alisa@bsmu.edu.ua

Резюме. Сучасна медична освіта стикається з численними викликами, що вимагають нових підходів до навчання студентів. В умовах швидких змін у медицині та зростаючих вимог до фахівців важливо не лише передавати знання, а й формувати у студентів здатність до самостійної роботи та критичного мислення. Психолого-педагогічні аспекти організації самостійної навчальної діяльності стають ключовими для забезпечення ефективності навчання. Дослідження мотивації, психологічних бар'єрів та інноваційних методик навчання відкриває нові горизонти для розвитку професійних навичок у студентів. Справжня мета освітнього процесу полягає у вихованні не лише кваліфікованих, а й адаптивних медичних фахівців, здатних швидко реагувати на зміни та виклики сучасної практики.

Мета роботи - дослідити психолого-педагогічні особливості організації самостійної роботи студентів вищих медичних закладів при вивченні акушерства та гінекології, зосереджуючи увагу на мотиваційних чинниках, психологічних бар'єрах та ефективних методах навчання, що сприяють розвитку професійних навичок і готовності до практичної діяльності.

Матеріал і методи. Вивчено вплив психолого-педагогічних аспектів на організацію самостійної роботи студентів вищих медичних навчальних закладів при освоєнні акушерства та гінекології, а також проаналізовано наукові статті та дослідження, які висвітлюють ефективні підходи до покращення навчального процесу в цій галузі.

Результати. Болонська декларація підкреслює важливість активності та автономії студентів, що робить організацію їхньої самостійної роботи надзвичайно актуальною в сучасних умовах. Перехід до кредитно-модульної системи навчання забезпечує індивідуалізацію освітнього процесу, сприяючи саморозвитку й активній пізнавальній діяльності. Ця система змінює традиційні підходи до навчання, трансформуючи ролі викладачів у процесі. Студенти стають більш відповідальними за власну підготовку, що підвищує їхню мотивацію до навчання. У результаті самостійна робота стає ключовим елементом формування професійних навичок і компетентностей майбутніх медиків, відкриваючи нові можливості для їхнього розвитку.

Висновки. Самостійна робота студентів в умовах кредитно-модульної системи навчання в медичному університеті займає від 29% до 42% навчального часу і відкриває широкі можливості для розвитку пізнавальної самостійності студентів. Основні умови для її ефективного реалізації включають мотивацію студентів до цієї діяльності, з урахуванням психологічних особливостей молодіжного колективу, а також організацію навчання з обов'язковим контролем за результатами самостійної роботи.

PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL FEATURES OF ORGANIZING INDEPENDENT WORK OF STUDENTS IN HIGHER MEDICAL EDUCATION INSTITUTIONS DURING THE STUDY OF "OBSTETRICS AND GYNECOLOGY"*A. V. Goshovska*

Key words: psychological and pedagogical features, independent work, higher medical education, obstetrics and gynecology, student

Resume. Modern medical education faces numerous challenges that require new approaches to student training. In the context of rapid changes in medicine and increasing demands on professionals, it is essential not only to transmit knowledge but also to foster students' ability to work independently and think critically. Psychological and pedagogical aspects of organizing independent learning activities

Problems of higher medical education

motivation, innovative teaching methods, professional skills, educational process, critical thinking.

Bukovinian Medical Herald.

2024. V. 28, № 3 (111). P. 100-105.

become key to ensuring effective education. Research on motivation, psychological barriers, and innovative teaching methods opens new horizons for developing professional skills in students. The true goal of the educational process is to cultivate not only qualified but also adaptive medical professionals who can respond quickly to changes and challenges in contemporary practice.

Aim of the study. *To investigate the psychological and pedagogical features of organizing independent work of students in higher medical institutions when studying obstetrics and gynecology, focusing on motivational factors, psychological barriers, and effective teaching methods that promote the development of professional skills and readiness for practical activities.*

Material and methods. *The impact of psychological and pedagogical aspects on organizing independent work of students in higher medical educational institutions during the study of obstetrics and gynecology has been examined, as well as the analysis of scientific articles and research that highlight effective approaches to improving the educational process in this field.*

Results. *The Bologna Declaration emphasizes the importance of student activity and autonomy, making the organization of their independent work particularly relevant in modern conditions. The transition to a credit-module system of education ensures the individualization of the educational process, promoting self-development and active cognitive activity. This system changes traditional approaches to teaching, transforming the roles of instructors in the process. Students become more responsible for their own preparation, which increases their motivation to learn. As a result, independent work becomes a key element in forming professional skills and competencies of future medical practitioners, opening up new opportunities for their development.*

Conclusions. *Independent work of students in the context of a credit-module system of education in a medical university occupies 29% to 42% of educational time and opens up broad opportunities for the development of students' cognitive independence. The main conditions for its effective implementation include motivating students towards this activity, taking into account the psychological characteristics of the youth collective, as well as organizing education with mandatory monitoring of the results of independent work.*

Вступ. У сучасних умовах глобалізації система освіти стикається з новими викликами та перспективами. Основне завдання вищих навчальних закладів сьогодні — суттєве підвищення якості підготовки спеціалістів, здатних ефективно конкурувати на ринку праці. У процесі навчання майбутніх лікарів акцент робиться на використанні інноваційних освітніх технологій, які сприяють досягненню високих навчальних результатів. Глобальна інформатизація, зберігаючи основні концепції предмета, змінює підходи до самостійної роботи та вимагає впровадження сучасних технологій. Нові методи організації навчання у вищій школі націлені на формування особистості, яка готова до самоосвіти, розвитку власних інтересів і здібностей, а також до самовдосконалення і самореалізації, що забезпечить успішну адаптацію у подальшій професійній діяльності.

Мета роботи - дослідити психолого-педагогічні особливості організації самостійної роботи студентів вищих медичних закладів при вивченні акушерства та гінекології, зосереджуючи увагу на мотиваційних чинниках, психологічних бар'єрах та ефективних методах навчання, що сприяють розвитку професійних навичок і готовності до практичної діяльності.

Матеріал і методи. Вивчено вплив психолого-педагогічних аспектів на організацію самостійної

роботи студентів вищих медичних навчальних закладів при освоєнні акушерства та гінекології, а також проаналізовано наукові статті та дослідження, які висвітлюють ефективні підходи до покращення навчального процесу в цій галузі.

Результати дослідження та їх обговорення. Болонська декларація акцентує увагу на активності та автономії студентів, що робить питання методів, форм і засобів організації їхньої самостійної роботи надзвичайно актуальними в XXI столітті. Інтеграція освітніх систем стала поштовхом до переходу вищої освіти на нову кредитно-модульну організацію навчального процесу та оцінки знань, яка ґрунтується на індивідуально диференційованому підході, спрямованому на розвиток самоосвіти студентів.

Впровадження кредитно-модульної системи навчання вищої освіти орієнтоване на саморозвиток студентів шляхом індивідуалізації та активної пізнавальної діяльності. Ця система відрізняється від традиційної, насамперед, індивідуальним режимом навчання, що дозволяє студентам опановувати матеріал у власному темпі та акцентує увагу на самостійній пізнавальній діяльності.

Кредитно-модульна система навчання має суттєві відмінності від традиційної, насамперед у формуванні індивідуального підходу до навчання. Це передбачає можливість студентів вивчати матеріал у власному

темпі та зосереджуватися на самостійній пізнавальній діяльності. Функції викладача також змінилися: він тепер виконує роль організатора, наставника, консультанта та контролює загальний процес навчання.

Крім того, змінилася позиція студентів, які стали більш ініціативними у плануванні своєї роботи та несуть відповідальність за виконання намічених завдань. Самостійна робота, що сприяє поглибленню знань і розвитку навичок, відкриває нові можливості для їхнього застосування і є ключовим фактором у формуванні компетентностей майбутніх медиків. У сучасній освітній практиці самостійна діяльність студентів розглядається як прогресивний шлях педагогіки, що сприяє розвитку високих академічних, загальних і професійних компетенцій.

На сьогоднішній день самостійна робота є однією з найважливіших форм навчального процесу, що відповідає основним вимогам до підготовки висококваліфікованих фахівців. У процесі навчання викладач перетворює студента на активного учасника пізнавальної та дослідницької діяльності, орієнтуючи його на самостійне отримання знань.

Основна мета самостійної роботи полягає в навчанні студентів вмінню здобувати інформацію з різних джерел та формувати професійні навички і вміння. Це також сприяє підвищенню відповідальності студентів за власну професійну підготовку та, в кінцевому підсумку, розвитку особистісних і професійних якостей, необхідних у їхній діяльності.

Отже, самостійна робота виконує кілька важливих функцій, серед яких основними є освітня, розвивальна та виховна. Існують також інші функції, які можуть бути реалізовані в процесі самостійної роботи, такі як пізнавальна, самоосвітня, стимулювальна, діагностична та прогностична. Самостійна робота є складним дидактичним явищем, яке відображає специфіку взаємодії між викладачами та студентами. Вона може розглядатися як метод, прийом, форма, засіб або вид пізнавальної діяльності, а також як система організаційно-педагогічних умов навчального процесу в університеті.

Процес самостійної роботи реалізується через виконання студентами різноманітних пізнавальних завдань, що розроблені з урахуванням особливостей навчального предмета та індивідуальних характеристик студентів. Це відбувається під час індивідуальної та групової навчальної діяльності як на аудиторних заняттях, так і поза ними, за підтримки викладачів кафедри.

За останні 20 років підходи до визначення самостійної роботи майбутніх медиків зазнали значних змін. Раніше вважалося, що самостійна робота студентів — це науково-дослідна діяльність, яка виконується під наглядом викладача в різних формах. Згодом виникло нове розуміння цього виду діяльності: самостійна робота може здійснюватися віддалено від навчального процесу, без безпосередньої участі викладача, з його впливом через інформаційно-аналітичну та науково-методичну підтримку.

У цьому контексті позааудиторна взаємодія є важливим етапом, де накопичується досвід (знання, вміння, методи діяльності) і відбувається його передача (включаючи інструкції та вказівки). У сучасній парадигмі організації навчання за кредитно-модульною системою та оцінювання знань студентів, самостійна робота стає домінуючою серед інших видів навчальної діяльності та дозволяє розглядати знання як результат власної діяльності студента.

У процесі цієї спільної роботи студенти засвоюють нові навички, формують наукове світогляд та особисті переконання щодо практичного застосування отриманих знань і вмінь. Самостійна робота вважається ключовим елементом педагогічного процесу, що інтегрує різні види індивідуальної та колективної навчальної діяльності, які проводяться як на аудиторних, так і позааудиторних заняттях, з участю та під безпосереднім керівництвом викладача.

Формування навичок самостійної пізнавальної діяльності студентів можливе лише за умови ефективної організації навчального процесу. Навчання в умовах кредитно-модульної системи передбачає використання таких форм і методів, які забезпечують більші можливості для самоосвіти студентів, з акцентом на позааудиторну діяльність. В аудиторних заняттях застосовуються нетрадиційні методи навчання, такі як лекція-візуалізація, лекція-конференція, бінарна лекція та проблемна лекція.

Проблемно-модульні лекції забезпечують організовану взаємодію лектора зі студентами, під час якої відбувається спільне вирішення наукових питань і обмін знаннями, вміннями між студентами та викладачами. Це також слугує мотивацією для освітньої діяльності. Усі зазначені типи лекцій базуються на активному пошуковому спілкуванні між студентами та викладачами.

Для організації самостійної роботи співробітниками кафедри акушерства, гінекології та перинатології були розроблені методичні матеріали для кожної теми занять у всіх модулях. Самостійна робота передбачає поетапне засвоєння нового матеріалу, його закріплення, практичне застосування та повторення. Пізнавальна діяльність студентів під час виконання самостійної роботи повинна характеризуватися високим рівнем самостійності та активності, сприяючи залученню студента до творчої роботи.

Пізнавальна самостійність стимулює необхідність та вміння мислити самостійно, орієнтуватися в нових ситуаціях, формулювати питання та знаходити способи їх вирішення. Без пізнавальної самостійності, яка є готовністю та здатністю самостійно просуватися в освоєнні знань, досягнення позитивних результатів у самостійній роботі стає неможливим. Завдяки цій особливій якості особистості можна створити кінцевий творчий продукт: професійні вміння та навички.

Контроль засвоєння матеріалу як на аудиторних, так і позааудиторних заняттях здійснюється шляхом розв'язання тестових і ситуаційних завдань різного рівня складності як під час практичного заняття, так і

Problems of higher medical education

через комп'ютерне тестування за кожною пройденою темою.

Ще одним важливим чинником успішної реалізації самостійної пізнавальної діяльності студентів є мотивація, яка визначає характер і якість виконання роботи. Правильна мотивація та налаштування на вивчення нового призводять до загального педагогічного успіху, адже сама діяльність потім стає джерелом мотивації, яка виникає з позитивних вражень, засвоєння нових знань і відкриття нових перспектив.

Мотивація активізує та укріплює у студентів стійке позитивне ставлення до навчальної діяльності, викликає інтерес до знань і надає значення навчальним діям для кожної особистості. Наявність внутрішньої мотивації до навчання сприяє розвитку відкритості мислення, оригінальності та зростання креативності, а також стимулює пошук і вирішення складних пізнавальних завдань.

Крім того, задовольняючи особисті пізнавальні потреби, студенти отримують емоційне задоволення від виконання завдань та подолання труднощів при вирішенні навчальних задач. Це сприяє позитивним емоціям і підвищує самоповагу та самооцінку молодої людини. Самостійна пізнавальна діяльність майбутніх лікарів мотивується професійними, творчими та соціальними інтересами. Значними є також мотиви особистого престижу: підвищення статусу та самореалізація.

Ця мотивація формується у студентів під час роботи в пологовій залі, операційній залі, а також під час спільних нічних чергувань з викладачем і в процесі літньої виробничої практики, під керівництвом та безпосередньою участю викладачів-лікарів.

Важливим мотиваційним чинником ефективності навчальної діяльності студентів є бажання досягти творчих результатів, яке проявляється у прагненні до успіху, покращенні вже досягнутих результатів та отримання унікальних досягнень. Творча мотивація властива лише тим студентам, які отримують задоволення від навчання, прагнуть досягти вищого рівня і застосовують творчий підхід і нестандартні методи пошуку.

Розвиток творчої мотивації відбувається під час колективної та індивідуальної роботи в студентському науковому акушерсько-гінекологічному гуртку, а також на щорічних студентських наукових конференціях. Результатом спільної творчої діяльності стають публікації спільно студентів та викладачів у наукових і науково-практичних журналах.

Згідно з психофізіологічними дослідженнями, студентський вік характеризується найсприятливішим для психологічного, біологічного та соціального розвитку: у цей період спостерігається висока швидкість пам'яті, реакції та гнучкість у формуванні

навичок. Відбувається активний розвиток моральних цінностей, визначення життєвих цілей, відкриття творчих та інтелектуальних можливостей, що сприяє максимальному використанню потенційних ресурсів у процесі визначення стратегії особистого життя та її подальшої реалізації.

У студентські роки формуються та закріплюються позитивні особистісні якості – відповідальність, почуття обов'язку, цілеспрямованість, наполегливість, самостійність, а також вміння регулювати свої емоції, бажання та схильності. Мотивація поведінки в основному має позитивний напрямок. У цей період молоді люди активно займаються самооцінкою, яка може бути як об'єктивною, так і завищеною або заниженою.

При організації самостійної роботи студентів викладачам слід враховувати психологічні особливості студентів, їх потребу в спілкуванні та оцінці. Психологи відзначають, що саме в студентському віці відбувається переосмислення духовних категорій. У цей час особливо проявляється потреба в самоствердженні, прагнення до лідерства та саморозвитку.

Організація олімпіад з предмета «Акушерство та гінекологія» на місцевому рівні та участь у міжвишівських олімпіадах і студентських наукових конференціях є необхідною, і ми активно залуцаємо студентів до цієї діяльності. Значний потенціал для розвитку самостійної пізнавальної діяльності студентів також мають інші форми організації навчання, такі як семінари та навчальні конференції. Участь студентів у подібних заходах є реальною можливістю не лише отримати нові знання, а й розширити досвід, висловити особисте бачення та переконалися у власній компетентності.

Висновки. Самостійна робота студентів в умовах кредитно-модульної системи навчання в медичному університеті займає від 29% до 42% навчального часу і відкриває широкі можливості для розвитку пізнавальної самостійності студентів. Основні умови для її ефективного реалізації включають мотивацію студентів до цієї діяльності, з урахуванням психологічних особливостей молодіжного колективу, а також організацію навчання з обов'язковим контролем за результатами самостійної роботи.

Перспективи подальших досліджень. Вивчення впливу мотивації, психологічних бар'єрів та ефективності цифрових технологій, а також розробку нових методик навчання та програм для розвитку критичного мислення. Дослідження міжнародного досвіду та інтеграція групової роботи можуть значно підвищити якість підготовки студентів, сприяючи формуванню їхніх професійних навичок і компетентностей.

Список літератури

1. Маланчук ЛМ, Грабчак СО, Маланчук СЛ. Інтеграція новітніх форм та методів навчання у медичних закладах вищої освіти з прикладами реального застосування. Медична освіта. 2024;1:92-8.
2. Кузьміна І. Удосконалення методики викладання клінічної патологічної фізіології майбутнім лікарям. Актуальні питання у сучасній науці. 2022;1(1):379-87.

3. Міськів ВА, Жураківська ОЯ, Кулинич-Міськів МО, Жураківський ВМ, Дутчак УМ, Антимис ОВ, та ін. Методологічний аналіз процесу вивчення анатомії людини серед іноземних студентів. *Терапевтика*. 2021;2(1):67-70.
4. Звягіна ГО, Потоцька ОІ. Дистанційна освіта у медичному університеті в умовах військового стану. Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині): зб. матеріалів V міжнар. наук.-практ. конференції, (28-29 лютого 2024 р). Запоріжжя: ЗДМФУ; 2024. с. 185-90.
5. Куса О. Формування структури та змісту дисципліни «Акушерство» для підготовки студентів спеціальності медсестринство спеціалізації «Лікувальна справа» освітнього ступеня молодший спеціаліст при вищих медичних навчальних закладах. *Буковинський медичний вісник*. 2021;25(1):108-14.
6. Міщенко ІВ, Юдіна КС, Жукова МЮ, Коковська ОВ. Дидактичні особливості дистанційного навчання в медичних ЗВО України. Реалії, проблеми та перспективи вищої медичної освіти: матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 25 березня 2021 р. Полтава; 2021. с. 171-73.
7. Лісова К, Каліновська І. Застосування тренінгових систем у викладанні акушерства і гінекології. Актуальні питання суспільних наук та історії медицини. 2022;2:63-5.
8. Моцюк ЮБ, Остапійчук СО, Басюга ІО. Самостійна робота студентів під час дистанційного навчання в умовах пандемії та воєнного стану. *Art of Medicine*. 2024;1:208-11.
9. Куновський В, Лаба О, Куновська Л. Освіта в умовах війни: особливості дистанційного навчання та викладання медичних дисциплін. Матеріали конференції МЦНД (26.08.2022). Чернівці; 2022. с. 398-400.
10. Ковальчук ТЮ, Козирацька ЛМ. Освітні технології у вивченні клінічних дисциплін для студентів-медиків. *Health & Education*. 2023;4:268-72.
11. Хасхачих ДА, Демченко ТО, Гарагуля ІС. Метод горизонтальної комунікації та мотивації студентів при вивченні дисципліни акушерство та гінекологія. Освіта і наука у мінливому світі: проблеми та перспективи розвитку. Матеріали II Міжнародної наукової конференції 27-28 березня 2020. Дніпро; 2020. с. 216-19.
12. Мігенько Б, Мігенько О, Мігенько Л. Міждисциплінарна інтеграція практичного навчання у медичних навчальних закладах: сучасні реалії в умовах війни. *Перспективи та інновації науки*. 2023;9:687-99.

References

1. Malanchuk LM, Hrabchak SO, Malanchuk SL. Intehratsiia novitnikh form ta metodiv navchannia u medychnykh zakladakh vyschoi osvity z prykladamy real'noho zastosuvannia [Integration of the latest forms and methods of education in medical institutions of higher education with examples of real application]. *Medychna osvita*. 2024;1:92-8. (in Ukrainian).
2. Kuz'mina I. Udoskonalennia metodyky vykladannia klinichnoi patolohichnoi fiziologii maibutnim likariam [Improving the methodology of teaching clinical pathological physiology to future doctors]. *Aktual'ni pytannia u suchasni nauki*. 2022;1(1):379-87. (in Ukrainian).
3. Miskiv VA, Zhurakivska OYa, Kulynych-Miskiv MO, Zhurakivsky VM, Dutchak UM, Antimis OV, et al. Metodolohichni analiz protsesu vvychnennia anatomii liudyny sered inozemnykh studentiv [Methodological analysis of the process of studying human anatomy among foreign students]. *Terapevtyka*. 2021;2(1):67-70. (in Ukrainian).
4. Zviahina HO, Potots'ka OI. Dystantsiina osvita u medychnomu universyteti v umovakh viis'kovoho stanu. Sotsial'no-etychni ta deontolohichni problemy suchasnoi medytsyny (nemedychni problemy v medytsyni) [Distance education at a medical university under martial law. Socio-ethical and deontological problems of modern medicine (non-medical problems in medicine)]. Coll. materials of the V International science and practice conference, (February 28-29, 2024). Zaporizhzhia: ZDMFU; 2024. p. 185-190. (in Ukrainian).
5. Kusa O. Formuvannia struktury ta zmistu dystsypliny «Akusherstvo» dlia pidhotovky studentiv spetsial'nosti medsestrynstvo spetsializatsii «Likuval'na sprava» osvith'oho stupenia molodshyi spetsialist pry vyschykh medychnykh navchal'nykh zakladakh [Formation of the structure and content of the discipline "Obstetrics" for the training of students of the nursing specialty "Medicine" of the junior specialist degree at higher medical educational institutions]. *Bukovyn'skyi medychnyi visnyk*. 2021;25(1):108-14. (in Ukrainian).
6. Mischenko IV, Yudina Kie, Zhukova Miu, Kokov'ska OV. Dydaktychni osoblyvosti dystantsiinoho navchannia v medychnykh ZVO Ukrainy. Realii, problemy ta perspektyvy vyschoi medychnoi osvity [Didactic features of distance learning in medical higher education institutions of Ukraine. Realities, problems and prospects of higher medical education]. Educational and scientific materials. conf. from international with participation, Poltava, March 25, 2021. Poltava; 2021. p. 171-73. (in Ukrainian).
7. Lisova K, Kalinovska I. Zastosuvannia treninhovykh system u vykladanni akusherstva i hinekolohii [Application of training systems in teaching obstetrics and gynecology]. *Aktual'ni pytannia suspil'nykh nauk ta istorii medytsyny*. 2022;2:63-5. (in Ukrainian).
8. Motsiuk YuB, Ostapiichuk SO, Basiuha IO. Samostiina robota studentiv pid chas dystantsiinoho navchannia v umovakh pandemii ta voiennoho stanu [Independent work of students during distance learning in conditions of pandemic and martial law]. *Art of Medicine*. 2024;1:208-11. (in Ukrainian).
9. Kunov'skyi V, Laba O, Kunov'ska L. Osvita v umovakh viiny: osoblyvosti dystantsiinoho navchannia ta vykladannia medychnykh dystsyplin [Education in the conditions of war: features of distance learning and teaching of medical disciplines]. Proceedings of the ICND conferences (08.26.2022). Chernivtsi; 2022. p. 398-400. (in Ukrainian).
10. Koval'chuk TIu, Kozyrats'ka LM. Osvitni tekhnolohii u vvychnenni klinichnykh dystsyplin dlia studentiv-medykiv [Educational technologies in the study of clinical disciplines for medical students]. *Health & Education*. 2023;4:268-72. (in Ukrainian).
11. Khaskhachykh DA, Demchenko TO, Harahulia IS. Metod horizontal'noi komunikatsii ta motyvatsii studentiv pry vvychnenni dystsypliny akusherstvo ta hinekolohiia. Osvita i nauka u minlyvomu sviti: problemy ta perspektyvy rozvytku [The method of horizontal communication and motivation of students when studying the discipline of obstetrics and gynecology. Education and science in a changing world: problems and prospects for development]. Materials of the II International Scientific Conference 27-28 March 2020. Dnipro; 2020. p. 216-19. (in Ukrainian).
12. Mihen'ko B, Mihen'ko O, Mihen'ko L. Mizhdystsyplinarna intehratsiia praktychnoho navchannia u medychnykh navchal'nykh zakladakh: suchasni realii v umovakh viiny [Interdisciplinary integration of practical training in medical educational institutions: modern realities in the conditions of war]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky*. 2023;9:687-99. (in Ukrainian).

Problems of higher medical education

Відомості про авторів

Гошовська Аліса Володимирівна – канд. мед. наук, доцент кафедри акушерства, гінекології та перинатології закладу вищої освіти Буковинського державного медичного університету, м. Чернівці, Україна.

ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-7740-3962>

E-mail: goshovska.alisa@bsmu.edu.ua

Information about the author

Goshovska Alisa V. – Candidate of Medical Sciences, Assistant Professor of the Department of Obstetrics, Gynecology and Perinatology of the institution of higher education of Bukovinian State Medical University, Chernivtsi, Ukraine.

Надійшла до редакції 22.08.24

Рецензент проф. Бербець А.М.

© А.В. Гошовська, 2024